

Vruktbare
Kringloop
Achterhoek en Liemers

2018

Vruktbare Kringloop Achterhoek en Grondgebondenheid

Kringlooplandbouw in de praktijk

De toekomst is grondgebonden

De toekomst is aan grondgebonden melkveehouderij. Dat belijden alle partijen, binnen en buiten de sector, al jaren als wensbeeld. Hamvraag was steeds: wat verstaan we daar dan onder? Wat is grondgebonden? Sinds afgelopen voorjaar hebben we een antwoord. Een onafhankelijke commissie heeft het in een rapport beschreven. De sectorpartijen zeiden al op voorhand: het advies van deze commissie gaan we opvolgen. Uiteraard ontstaat er dan, volgens goed Nederlands gebruik, alsnog allerlei discussie. Maar er ligt in elk geval, voor het eerst, een concreet, goed doordacht en gedetailleerd advies. Veel boeren maken zich daar zorgen om. Wat gaat dat betekenen voor mijn bedrijf? Met het antwoord op die vraag kan Vruchtbare Kringloop Achterhoek helpen. Gerjan Hilhorst, de onderzoeker van proefboerderij De Marke, die alle data van VKA verwerkt, zocht het uit. Het resultaat presenteerde hij op 23 augustus op De Marke. Daar kon uiteraard lang niet iedereen bij aanwezig zijn. Vandaar dat we zijn presentatie in dit boekje samenvatten.

Het zal u een beter inzicht geven in de gevolgen van het opgestelde advies. Belangrijkste conclusie: het merendeel van de VKA-deelnemers voldoet al aan de definitie van grondgebondenheid. En van degenen die er nog niet aan voldoen kan het merendeel er alsnog aan voldoen door aanpassingen in de huidige bedrijfsvoering. Die aanpassingen zijn meestal aantrekkelijk omdat ze economisch voordeel opleveren en ook gunstig zijn voor milieudoelen als waterkwaliteit en broeikasgassen. Het mes snijdt dus aan vele kanten. Slechts een kleine groep bedrijven zal echt drastischer aanpassingen moeten doen om op termijn aan het advies te kunnen voldoen.

Carel de Vries
Stuurgroep Vruchtbare Kringloop Achterhoek

Colofon

Redactie: Projecten LTO Noord (projectenltonoord.nl)

Vormgeving: Topontwerper

Druk: Multicopy The Communication Company

Vragen? Mail naar achterhoek@vruchtbarekringloop.nl

De Visie Grondgebondenheid: basis voor een toekomstbestendige melkveehouderij

Met het bindend advies 'Grondgebondenheid als basis voor een toekomstbestendige melkveehouderij' van de Commissie Grondgebondenheid (april 2018) heeft de sector de koers voor de ontwikkeling van de melkveehouderij uitgezet.

Stappen zetten

De grondgebonden melkveehouderij in 2040 te realiseren is volgens Koen Bolscher (melkveehouder en voormalig lid Commissie Grondgebondenheid) een doel dat ambitieus, maar wel haalbaar is. "We moeten ook vertrouwen hebben dat we dit als sector kunnen. Als wij als sector niet proactief doelen stellen, dan zullen anderen dit voor ons gaan doen. Dat moeten we niet willen." Volgens Koen hoeft in 2025 niet alles behaald te zijn, maar zet de melkveehouderij hiermee wel flinke stappen in de goede richting.

Doelen

In 2025

- Komt minimaal 50 procent van het voer van eigen grond.
- Komt minimaal 65 procent van het gevoerde eiwit van eigen grond en/of uit de buurt. Een buurtcontract met een collega binnen een straal van 20 kilometer is mogelijk.
- Een hectare huiskavel beweidbaar gras per 10 koeien wordt de eis. Dat maakt weidegang gemakkelijker en zorgt voor meer CO₂-opslag.
- Zijn er lokale voer-mestkringlopen en is de import van soja met twee-derde gedaald ten opzichte van nu.

De visie: Nederlandse melkveehouderij in 2040

In 2040 is de voer-mestkringloop grotendeels gesloten en komt de melkveehouder als volgt aan zijn voer:

- Gras als basis
- Ruwvoer van eigen grond en uit de buurt
- Rest- en bijproducten uit Nederland en directe omgeving
- Aanvullend krachtvoer uit Europa

Kernpunten uit het advies

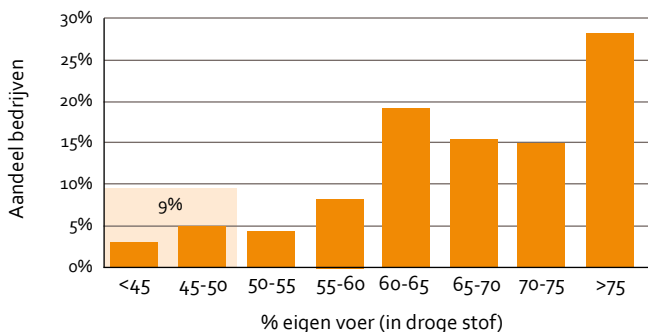
- Minimaal 50% eigen voer
- Minimaal 65% eigen eiwit + 'buurt' aankoop
- 'Buurt' aankoop binnen 20 km
- Maximaal 10 melkkoeien per ha beweidbare huiskavel
- Gemiddelde van drie jaar

Analyse VKA deelnemers

Hoe doen VKA deelnemers het in relatie tot grondgebondenheid?

Eiwit van eigen land bij VKA deelnemers

Door Gerjan Hilhorst (Wageningen LR, De Marke) is een analyse gemaakt van 196 bedrijven die deelnemen aan VKA. In deze analyse is gerekend met het gemiddelde van 2015 - 2017. Hierin is het percentage eiwit van eigen teelt en het percentage aankoop van eiwit berekend met de KringloopWijzer. Ook aankoop van gras en mais, benoemd als 'buurt' aankoop is hierin meegenomen.

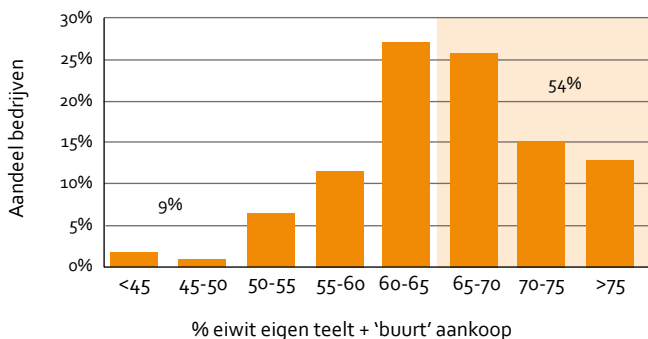

Veel voer van eigen land

Slechts negen procent van de onderzochte bedrijven voldoet niet aan de norm van minimaal 50 procent voer van eigen land.

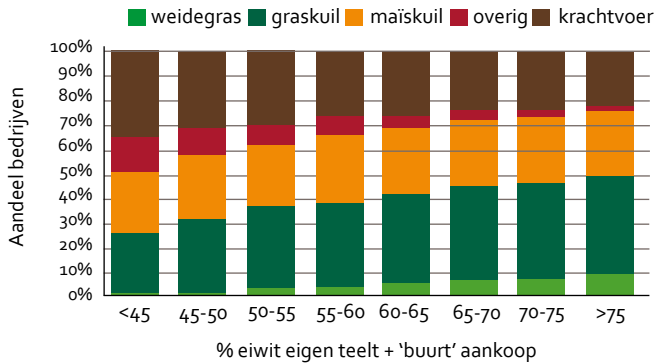
Eiwit van eigen land berekenen

In de huidige KringloopWijzer is de berekeningswijze van het aandeel eiwit van eigen land het geogste eiwit van eigen land, gedeeld door de totale hoeveelheid eiwit in het rantsoen. Onderstaande figuur geeft de herkomst aan van het benodigde eiwit, afhankelijk van de zelfvoorzieningsgraad.

Eiwitnorm wordt grotendeels gehaald

54 procent van de bedrijven voldoet aan de norm van minimaal 65 procent eigen eiwit + 'buurt' aankoop. 27 procent van de onderzochte bedrijven zit daar heel dicht bij.

Lager aandeel krachtvoer bij meer eigen eiwit

Bedrijven met een hoog aandeel eiwit van eigen teelt vervangen krachtvoer en bijproducten door gras.

Hoe wordt een bedrijf meer zelfvoorzienend in eiwit?

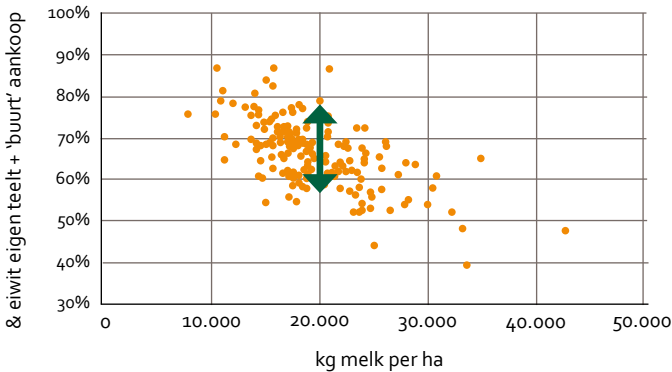
- Verlagen ruw eiwit niveau in het rantsoen
- Verlagen ruw eiwit opname uit krachtvoer
- Ruw eiwit opname verlagen door verkleinen veestapel
- Verhogen van de grasopbrengst
- Alternatieve gewassen telen (gras/klaver, soja, veldbonen)
- Areaal gras verhogen en maïs verlagen
- Gras aankoop i.p.v. maïs aankoop (gras 1,5x hogere RE opbrengst dan maïs)
- Areaal grond verhogen door: huur, pacht, aankoop, ruil, samenwerking

Hoge eiwitopbrengst uit grasland

Grasopbrengst	25% laagste	Gemiddelde	25% hoogste
Droge stof (kg per ha)	9.740	10.610	11.610
Stikstof (kg per ha)	271	296	326
VEM gras (per kg ds)	982	980	975
RE gras (gr per kg ds)	171	171	171
Bemesting grasland			
Dierlijke mest (kg N per ha)	247	247	250
Kunstmest (kg N per ha)	134	140	147

De 25% laagste categorie zijn bedrijven met het laagste aandeel eiwit van eigen land, in de 25% hoogste vallen de bedrijven met het hoogste aandeel eiwit van eigen land. De intensiteit van de bedrijven in de vergelijkingsgroep is 17.500 – 22.500 kg melk/ha. De bedrijven die het meest grondgebonden zijn, zijn de bedrijven met de hoogste voer- en eiwitproductie van eigen grasland, bij vergelijkbare bemesting. Dit zijn de bedrijven die ook qua KringloopWijzer en economisch saldo beter presteren.

Intensiteit zegt niet alles over aandeel eigen eiwit

Uit de analyse blijkt dat de intensiteit van een bedrijf geen uitsluitsel geeft over de mate van grondgebondenheid. Bij dezelfde intensiteit kan het aandeel eigen eiwit wel zo procent verschillen.

Meer eiwit van eigen land heeft geen nadelige milieueffecten

Grasopbrengst	25% laagste	Gemiddelde	25% hoogste
Stikstof overschot bedrijf (kg per ha)	202	186	169
Stikstof overschot bodem (kg per ha)	132	116	97
Ammoniakemissie (kg per ha)	64	64	65
Broeikasgassen (gr CO ₂ -eq/kg melk)			
Methaan	720	699	699
Lachgas	110	109	112
Energie	92	94	98
Bedrijf	922	902	909
Aankoop krachtvoer + kunstmest	388	386	388

Deze tabel laat zien dat een hoog aandeel eigen eiwit het bodemoverschot verlaagt en en zelfs een klein positief effect heeft op de overige milieu- en klimaatresultaten. De 25% laagste categorie zijn bedrijven met het laagste aandeel eiwit van eigen land, in de 25% hoogste vallen de bedrijven met het hoogste aandeel eiwit van eigen land.

Gerjan Hilhorst

Analist

“Ondanks dat de VKA-bedrijven gemiddeld behoorlijk intensief zijn (ca. 20.000 kg melk/ha), voldoet meer dan de helft van de VKA-deelnemers nu al aan het advies van grondgebondenheid. Van de overige deelnemers kan 27 procent met beperkte maatregelen ook daaraan voldoen. Een kleine 20 procent van de bedrijven zal ingrijpendere maatregelen moeten nemen.”

Een opvallende constatering uit deze analyse is dat de intensiteit

van een bedrijf geen uitsluitend geeft over de mate van grondgebondenheid. Er zijn bedrijven met 22.500 kg melk per ha waar het aandeel eigen eiwit gelijk is aan bedrijven met 12.500 kg melk per ha. De grote verklarende factoren hierbij zijn de verschillen in gewasopbrengsten en voerbenuutting. “Als je een goede vergelijking wilt maken met een collega-melkveehouder, kijk dan naar een bedrijf met dezelfde intensiteit”, constateert Gerjan.

Grondgebondenheid versterkt kringlooplandbouw

In Vruchtbare Kringloop Achterhoek zijn deelnemers al jarenlang bezig met het verbeteren van hun bodemvruchtbaarheid en het sluitend krijgen van de kringloop op hun bedrijf. Op die manier worden de bedrijven steeds meer toekomstproof en sluiten zij aan bij de visie van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Ook het advies Grondgebondenheid draagt bij aan een meer circulaire melkveehouderij. De wijze waarop de commissie Grondgebondenheid heeft gedefinieerd biedt veel mogelijkheden aan de melkveehouder voor bedrijfsspecifiek management. Veel van de maatregelen die de grondgebondenheid van bedrijven vergroten hebben tevens een positieve uitwerking op de waterkwaliteit, het klimaat en de bedrijfseconomie.

Het bindend advies Grondgebondenheid is een opgave die melkveehouders voor 2040 moeten realiseren. Vruchtbare Kringloop ondersteunt melkveehouders hierbij door middel van bijeenkomsten, studiegroepen, analyses en persoonlijke adviezen.

Wilt u het visiedocument Grondgebondenheid zelf lezen, de presentatie van Gerjan Hilhorst bekijken of deze folder digitaal bekijken?
Ga naar www.vruchtbarekringloopachterhoek.nl/resultaten

Ook deelnemen?

In Vruchtbare Kringloop Achterhoek werken ruim 280 melkveehouders en loonwerkers aan het verbeteren van de vruchtbaarheid van de bodem en het efficiënter benutten van mineralen op melkveebedrijven. VKA inspireert en faciliteert melkveehouders om kringlooplandbouw toe te passen op hun bedrijf en zo steeds meer toekomstproof te worden. Aanmelden kan via:

www.vruchtbarekringloopachterhoek.nl

Heeft u een vraag, stuur ons dan een e-mail naar achterhoek@vruchtbarekringloop.nl of bel naar 088-888 66 77

Volg ons op Twitter @VKringloop en op Facebook: Vruchtbare Kringloop

Het project Vruchtbare Kringloop Achterhoek wordt mede mogelijk gemaakt door:

